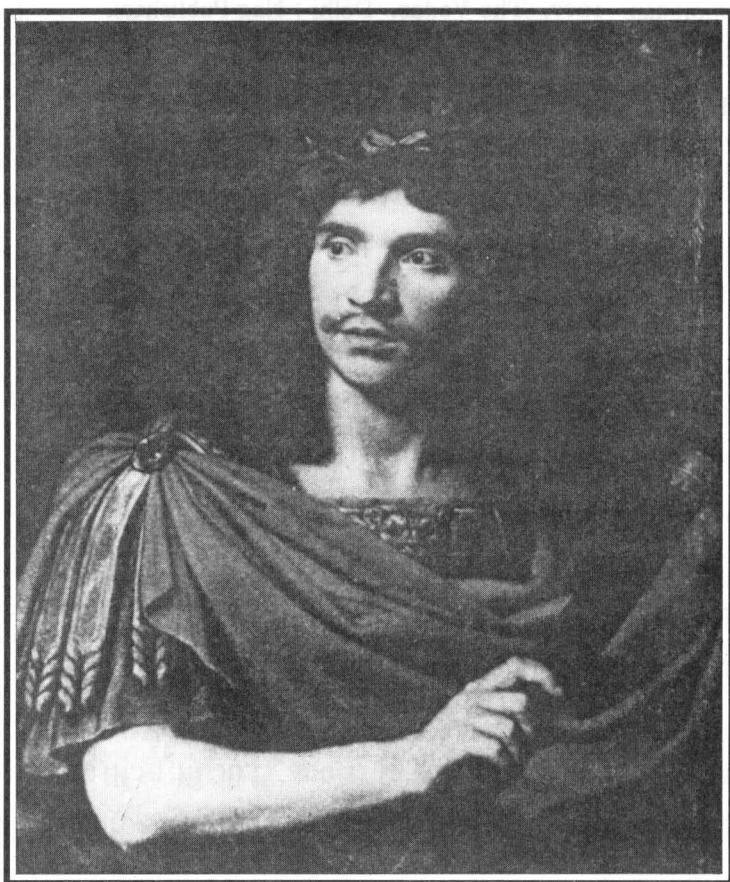

โมลีแยร์ (Molière)

ค.ศ. 1622-1673

สุภัทรา อรสุทติกุลชัย

โมลีแยร์ในชุดจักรพรรดิโรมัน วาดโดยจิตรกรชื่อ Mignard ในปี ค.ศ. 1657
(ภาพนี้ปัจจุบันอยู่ที่พระราชวังแวร์ซายส์ ประเทศฝรั่งเศส)

ดร.สุภัทรา อรสุทติกุลชัย อาจารย์ ภาควิชาวรรณคดี

บทนำ

ถ้ากล่าวถึงวรรณคดีฝรั่งเศสโดยเฉพาะในด้านบทละครคงจะไม่มีผู้ใดที่ไม่รู้จักชื่อ โมลิเอร์ ราชาแห่งสุนาฏกรรม ซึ่งเป็นนักเขียนบทละครสุนาฏกรรมที่ยิ่งใหญ่ในสมัยศตวรรษที่ 17 ของประเทศฝรั่งเศส ชีวิตของโมลิเอร์เต็มไปด้วยเรื่องราวที่น่าสนใจและน่าศึกษา เพราะนอกจากเขาจะเป็นนักเขียนบทละครที่โดดเด่นไม่มีใครเสมอเหมือน โมลิเอร์สามารถยกระดับของละครสุนาฏกรรม (La comédie) ขึ้นจนมีลักษณะเป็นละครคลาสสิกและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเทียบเท่ากับละครโศกนาฏกรรม (La tragédie) ที่เดียว ในสมัยก่อนโมลิเอร์ ละครตลกมีเพียงแต่ละละครตลกแบบจำอวด (La farce) แต่ปรากฏว่ามาถึงสมัยของโมลิเอร์โดยเฉพาะในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1652 จนถึงปี ค.ศ. 1669 ปรากฏว่ามีบทละครสุนาฏกรรมที่แต่งขึ้นและจัดแสดงถึง 39 เรื่อง ในขณะที่บทละครโศกนาฏกรรม มีเพียง 27 เรื่องเท่านั้น โมลิเอร์เองเป็นผู้แต่งบทละครดังกล่าวจำนวนหลายเรื่อง

โมลิเอร์เกิดมาเพื่อการละคร เขาเป็นทั้งนักเขียนบทละครและเป็นทั้งนักแสดงในคนคนเดียว (un comédien-auteur-né) คือขณะที่เขาเขียนบทละคร เขาก็จะนึกวาดภาพถึงการจัดแสดงจริงๆ บทเวทีในเวลาเดียวกัน รวมถึงการเลือกสรรคผู้แสดงที่เหมาะสมกับตัวละครที่เขา กำลังเขียน เช่น กำหนดบทให้กับตัวเองหรือการคัดเลือกนักแสดงในคณะละครของเขาเพื่อรับบทต่างๆ ในบทละครของเขา

นอกเหนือจากเป็นนักเขียนบทละครและนักแสดงแล้ว โมลิเอร์ยังสามารถเป็นผู้นำกับละคร ที่มีความสามารถ ดัง Perrault (1628-1703) ซึ่งเป็นนักเขียนนิทานเทพนิยายที่มีชื่อเสียงผู้เคยชมละครของโมลิเอร์ และได้เขียนถึง โมลิเอร์ ในฐานะผู้นำ (le metteur en scène) ไว้ว่า “Il a aussi entendu admirablement les habits des acteurs en leur donnant leur véritable caractère, et il a encore en le don de distribuer si bien les personnages et de les instruire ensuite si parfaitement qu'ils semblaient moins des acteurs de comédie que les vraies personnes qu'ils représentaient.” ชีวิตของโมลิเอร์ในฐานะของผู้จัดการคณะละครก็วุ่นวายมากในบางครั้ง โมลิเอร์ต้องคอยห้ามปรามการทะเลาะวิวาทของบรรดาสมาชิกในคณะละครนับครั้งไม่ถ้วนก็คือความวุ่นวายในการคัดตัวแสดงที่เหมาะสมกับบทบาทจนโมลิเอร์เคยกล่าวถึงพวกนักแสดงในคณะละครของเขาว่าพวกเขาเหมือนสัตว์ประหลาดจริงๆ “quels étranges animaux” บ่อยครั้งก็ต้องเผชิญกับความวุ่นวายโกลาหลจากผู้นำ

ชมละคร คือ พวกทหารวังซึ่งถืออาวุธมาที่โรงละครและพยายามจะจู่โจมคณะละครทำให้ผู้ชมตกใจวิ่งหนี บางคนโดยเฉพาะผู้หญิงกลัวจนเป็นลม โมลิแยร์ต้องใช้ไหวพริบของตนเองออกไปพูดจนเกลี้ยกล่อม ชี้แจงถึงโทษของการกระทำความผิดกล่าวให้พวกทหารเหล่านั้นเข้าใจด้วยตัวเอง จนในที่สุดพวกทหารจึงยอมจ่ายเงินค่าชมเหมือนคนอื่นๆ

โมลิแยร์แสดงละครโศกนาฏกรรมไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่รูปร่างหน้าตาท่าทางและเสียงของเขาเหมาะที่จะแสดงละครตลกหรือสุขนาฏกรรมมากกว่า Mlle Poisson ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะละครคนหนึ่งได้เขียนเล่าเกี่ยวกับท่าทางและเสียงของโมลิแยร์ดังนี้

“La nature avait refusé à Molière les dons extérieurs si nécessaires au théâtre, surtout pour les rôles tragiques. Il avait la voix sourde, des inflexions dures, une volubilité qui précipitait trop sa déclamation. Il ne se corrigea de cette volubilité, si contraire à la belle articulation que par des efforts continuels qui lui causèrent un hoquet qu’il a conservé jusqu’à sa mort.”

และ Donneau de Visé (1638-1710) ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์และนักเขียนในสมัยนั้นได้เขียนเกี่ยวกับโมลิแยร์ในวันรุ่งขึ้นหลังจากเขาเสียชีวิตแล้วไว้ว่า

“Il était tout comédien depuis les pieds jusqu’à la tête; il semblait qu’il eut plusieurs voix, tout parlait en lui, et d’un pas, d’un sourire, d’un clin d’oeil et d’un remuement de tête, il faisait plus concevoir de choses que le plus grand parleur ne l’aurait pu dire en une heure”

ชีวิตและผลงาน

โมลิแยร์ มีนามจริงว่า ฌอง บาปติสท์ ป็อกเกแลงน์ (Jean-Baptiste Poquelin) เกิดที่กรุงปารีส ในปี ค.ศ. 1622 เป็นบุตรคนโตของ ฌอง ป็อกเกแลงน์ (Jean Poquelin) (1594-1669) และมารดาชื่อ มารี แครสส์แซ (Marie Cressé) บุตรสาวของช่างทองพรหมซึ่งอ่านออกเขียนได้เสียชีวิต ในปี ค.ศ.1632 ขณะที่โมลิแยร์มีอายุเพียง 10 ปี บิดาของเขาได้แต่งงานใหม่ในปีต่อมา กับบุตรสาวอีกคนหนึ่งของพ่อค้าขายและทองพรหม แต่ไม่รู้หนังสือชื่อ แคทเทรีน เฟอแรตต์ (Catherine Fleurette) ซึ่งเสียชีวิต ในปี ค.ศ.1636 พร้อมกับทั้งลูกไว้ถึง 5 คน บิดาของโมลิแยร์อาศัยอยู่ที่ถนนแซงท์ฮอนอเร (Saint - Honoré) ในกรุงปารีสมีอาชีพเป็นช่างทองพรหม ต่อมาเป็นช่างเครื่อง

เรียนและคนรับใช้ประจำราชสำนัก เป็นชนชั้นกลางที่มีฐานะร่ำรวย เขาได้ส่งบุตรชายเข้าไปเล่าเรียนในโรงเรียนทางศาสนานิกาย เจซูอิตส์ (Jésuites) ชื่อ แคลมงท์ (Clemont) ในกรุงปารีส ปัจจุบันคือ โรงเรียน Lycée Louis-le-Grand ซึ่งโมลิแยร์ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีแบบชนชั้นผู้ดีในสมัยนั้น นอกจากนั้นโมลิแยร์ยังมีความรู้ทางภาษาลาตินเป็นอย่างดี

ต่อมาโมลิแยร์ได้เข้าศึกษาวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยเมือง ออเลองส์ (Orléans) เขาได้รับปริญญาตรีในปี ค.ศ. 1642 บิดาของเขาต้องการให้บุตรชายดำเนินอาชีพต่อจากตน แต่โมลิแยร์แทนที่จะยึดอาชีพสืบทอดต่อบิดา โมลิแยร์ขณะนั้นมีอายุ 21 ปี เขากลับหันไปสนใจทางการละครอย่างจริงจัง จนในที่สุด บิดาของเขาต้องยอมจำนนต่อความตั้งใจจริงของบุตรชายและยอมให้เขาไปแสดงละครตามที่ต้องการ โมลิแยร์ มีโอกาสได้เป็นลูกศิษย์ของนักแสดงละครชาวอิตาเลียนชื่อ สคารามูช (Scaramouche)

ในปี ค.ศ.1643 เขาได้ตั้งคณะละครชื่ออิลลัสท์ เทอาท (L'Illustre Théâtre) ที่กรุงปารีส คณะละครนี้ ประกอบด้วยนักแสดงอาชีพและสมัครเล่นประมาณ 10 คน โดยเฉพาะครอบครัวเบจาร์ต (Béjart) ในปี ค.ศ. 1644 เขาได้เป็นผู้จัดการของคณะละครและแสดงละครตลกและได้เริ่มใช้ชื่อว่า โมลิแยร์ (Molière) นับเป็นการเริ่มต้นชีวิตทางการละครอย่างจริงจัง แต่คณะละครของเขาไม่สามารถแข่งขันได้กับคณะละครเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงสองคณะคือคณะละคร ซึ่งจัดแสดงเป็นการถาวรอยู่ที่ L'Hôtel de Bourgogne (คณะละครนี้อยู่ภายใต้อุปถัมภ์ขององค์พระมหากษัตริย์และได้รับเบี้ยหวัดจากรัฐบาลจนถึงปี ค.ศ.1660 จึงได้เสื่อมความนิยมไป) และคณะละคร Le théâtre du Marais (คณะละครนี้ตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1629 และได้มีชื่อเสียงโด่งดังเมื่อเปิดการแสดงเรื่อง Le Cid ของ Corneille เมื่อต้นปี ค.ศ. 1637 ซึ่งบทละครเรื่องนี้ได้รับการพิจารณาว่าเป็นบทละครกึ่งโศกและกึ่งสุข (La tragi-comédie) ละครคณะนี้ได้เลิกการแสดงไปหลังปี ค.ศ. 1660) โมลิแยร์จึงขาดทุนและล้มละลายมีหนี้สินท่วมตัวและถูกจับเข้าคุกที่ Châtelet บิดาของเขาต้องช่วยปลดหนี้สินให้ และเขาออกจากคุกในปี ค.ศ. 1645 ด้วยความรักทางการละครอย่างเปี่ยมชีวิตจิตใจทำให้เขามีกำลังใจไม่ท้อแท้ในชีวิต และเขาตัดสินใจพาคณะละครของเขา เดินทางออกจากเมืองหลวงไปเปิดการแสดงในต่างจังหวัด โดยเฉพาะทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และทางใต้ของประเทศฝรั่งเศส คณะละครของโมลิแยร์แสดงในที่ต่างๆ เป็นระยะเวลา 13 ปี คือระหว่าง ค.ศ. 1645-1658 ตลอดระยะเวลาที่โมลิแยร์ไปเปิดการแสดงในที่ต่างๆ ดังกล่าว นับว่าเป็นช่วงระยะเวลาของการสร้างเสริม

ประสบการณ์ในด้านการละครให้แก่โมลลิแอร์เป็นอันมาก โดยเฉพาะอาชีพนักแสดงละคร บทบาทของผู้กำกับและผู้จัดการของคณะละครตลอดจนเทคนิคของการสร้างละคร นอกจากนั้นโมลลิแอร์ยังมีเวลาว่าง ซึ่งเอื้อให้โมลลิแอร์ได้มีโอกาสอ่านบททวนบทละคร สุภาษิตของนักเขียนเก่าๆ เช่น Plaute, Terence และเขายังได้แปลบทละครของ ลูเครซ (Lucrece) เป็นภาษาฝรั่งเศสด้วย ในเวลาเดียวกับโมลลิแอร์ต้องดำรงชีวิต อย่างยากลำบากและเสี่ยงต่ออันตราย แต่เขาก็ได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตและรู้จักชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คนในต่างจังหวัดยิ่งขึ้น โมลลิแอร์นอกจากจะเป็นผู้รักการละครเป็น ชีวิตจิตใจแล้ว ยังเป็นผู้ที่รู้จักบทละครของชาติต่างๆ มากมาย ได้แก่ บทละครของกรีก โรมัน อิตาลี สเปน รวมทั้งบทละครเก่าๆ ของฝรั่งเศส โมลลิแอร์จึงได้อาศัยเรื่องและ ลักษณะตัวละครจากบทละครดังกล่าวมาเป็นทุนเดิมในการสร้างบทละครและตัวละคร ของเขา

ในปี ค.ศ. 1658 คณะละครของโมลลิแอร์ได้เปิดการแสดงที่เมือง รูองฌน์ (Rouen) ต่อมาได้รับความช่วยเหลือจากจิตรกรชื่อ Mignard ผู้ซึ่งเคยวาดภาพของเขา โมลลิแอร์จึงได้พาคณะละครของเขาเดินทางเข้ากรุงปารีสในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน คณะละครของเขายังเคยได้รับความคุ้มครองจาก Le duc d' Orléans ในวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ.1658 คณะละครของโมลลิแอร์ได้มีโอกาสจัดแสดงละครถวายพระเจ้าหลุยส์ ที่ 14 (Louis XIV) ที่พระราชวัง Louvre เรื่องที่แสดงคือเรื่อง Nicomède ของ Corneille แต่ก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จมากนัก เรื่องที่โมลลิแอร์ได้รับความสำเร็จอย่าง งดงามคือ ละครตลกเรื่อง Le Docteur amoureux (1658)

ต่อมาคณะละครของเขาได้รับพระบรมราชานุญาตให้เปิดการแสดงที่โรงละคร หลวงชื่อ Le théâtre du Petit Bourbon ซึ่งการแสดงแต่ละครั้งก็ประสบความสำเร็จ เป็นอย่างดี ขณะนั้นคณะละครนี้ได้ใช้ชื่อว่า Troupe de Monsieur และจัดให้มีการ แสดงละครเรื่อยๆ มาจนกระทั่งโรงละครแห่งนี้ถูกรื้อ คณะละครของโมลลิแอร์จึงต้องย้ายไป แสดงที่โรงละคร Le théâtre du Palais-Royal

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โมลลิแอร์ก็มีโอกาสได้แสดงอัจฉริยะทางการละครได้อย่าง เต็มที่ ในปี 1659 เขาได้จัดการแสดงเรื่อง Les Précieuses Ridicules ซึ่งประสบ ความสำเร็จและสร้างความโด่งดังให้แก่โมลลิแอร์เป็นอันมาก เขาต้องทำงานหนักมาก เพราะเขาเป็นทั้งผู้จัดการเกี่ยวกับการแสดงเพื่อสร้างความบันเทิงต่างๆ ในราชสำนัก เขียนบทละครไม่น้อยกว่า 2 เรื่องต่อปี ซึ่งส่วนใหญ่ก็กลายเป็นงานชิ้นเอกของเขาแทบ ทั้งหมด โมลลิแอร์เขียนบทและจัดแสดงละครตลกหลายประเภทในสมัยนั้นที่เรียกชื่อต่างๆ

คือ Les comédies-ballets (ละครตลกประกอบการเต้นรำ) Les farces (ละครตลกแบบจำอวด) Les comédies de mœurs (ละครตลกแบบเสียดสีสังคม) และ Les comédies de caractère (ละครตลกแบบเสียดสีลักษณะนิสัยของมนุษย์) ในปี ค.ศ.1660 โมลิแยร์จัดแสดงละครเรื่อง Sganarelle อีก 1 ปีต่อมาเรื่อง Dom Garcie de Navarre, L'Ecole des Maris และเรื่อง Les Fâcheux เรื่องที่โมลิแยร์ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงโด่งดังในปี ค.ศ.1662 คือ เรื่อง L'Ecole des Femmes โมลิแยร์ขณะนั้นมีอายุ 40 ปี เข้าได้แต่งงานกับหญิงสาวอายุเพียง 20 ปี ที่ชื่อว่า Armande Béjart ซึ่งเป็นบุตรสาว (น้องสาว ?) ของเพื่อนสนิทในคณะละครชื่อ Madelène Béjart แต่ชีวิตแต่งงานของเขาก็ไม่ค่อยราบรื่นเนื่องจากนิสัยของภรรยา

โมลิแยร์มีศัตรูรอบด้าน เขาต้องต่อสู้กับพวกฝ่ายปรีภักษ์ ซึ่งมีทั้งพวกที่อิจฉาริษยาความสำเร็จของเขาและพวกที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดของโมลิแยร์ เขาจึงต้องต่อสู้กับศัตรูคู่แข่ง ทั้งการสบประมาทและการนิทาว่าร้าย เนื่องจากบทละครที่เขาเขียนโจมตี เสียดสี สังคมการเมืองและพฤติกรรมของมนุษย์ พวกฝ่ายตรงกันข้ามกล่าวหาโมลิแยร์ที่ไม่เคารพกฎเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับของการละครในสมัยนั้น โมลิแยร์ได้โต้ตอบใน La Critique de L'Ecole des Femmes และใน L'Impromptu de Versailles. (1663) ทำให้พวกศัตรูไม่สามารถสั่งห้ามการแสดงเรื่อง L'Ecole des Femmes ได้สำเร็จ โดยเฉพาะเมื่อโมลิแยร์จัดแสดงละครเรื่อง Le Tartuffe เป็นครั้งแรก หน้าพระที่นั่งของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เมื่อปี ค.ศ.1664 ปรากฏว่าถูกพวกเคร่งศาสนาโจมตีและห้ามแสดงเด็ดขาด ทำให้เกิดเรื่องอื้อฉาวลูกกลมใหญ่โต จนพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ต้องทรงประกาศให้งดการแสดง จนถึงปี ค.ศ. 1669 ละครเรื่องนี้จึงได้รับราชานุญาตให้จัดแสดงใหม่อีกครั้ง ในปี ค.ศ. 1665 โมลิแยร์ได้จัดแสดงเรื่อง Dom Juan ซึ่งตัวละครเป็นคนเจ้าชู้ที่ไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมและเป็นคนไม่มีศาสนา ละครเรื่องนี้เล่นถึงรอบที่ 13 ก็ถูกสั่งห้ามแสดงจนโมลิแยร์สิ้นชีวิต

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ก็ทรงอุปถัมภ์โมลิแยร์เสมอเช่นพระองค์เป็นพ่อทูลหัวของบุตรชายโมลิแยร์ และทรงอนุญาตให้คณะละครของโมลิแยร์ใช้ชื่อว่าคณะละครของกษัตริย์ (Troupes du roi) โมลิแยร์เริ่มทำงานให้ราชสำนักเป็นครั้งแรกเมื่อเขาถูกขอให้เขียนบทละครสุขนาฏกรรมบัลเล่ต์ (La Comédie - ballet) เรื่อง Les Fâcheux ซึ่งเป็นบทละครเขียนเป็นร้อยแก้วประกอบด้วย 3 องก์จบ ขุนนาง ซึ่งเป็นรัฐมนตรีคลังของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ชื่อ Fouquet เป็นผู้มาขอให้โมลิแยร์เขียนเพื่อใช้แสดงในโอกาสที่เขาจะจัดงานเลี้ยงเฉลิมฉลองถวายแก่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ที่จะเสด็จมาเยี่ยมปราสาทของเขาที่

ชื่อว่า Le Château de Vaux-le-Vicomte เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ. 1661

โมลลิแยร์ได้ผลิตงานชิ้นโบว์แดงไว้หลายเรื่อง เช่น เรื่อง Don Juan (1665) La Misanthrope เรื่อง Le Médecin malgré lui (1666) และเรื่อง L'Avare (1668) นอกจากนั้นเขายังได้ผลิตงานด้าน des ballets, ด้าน des pastorales และการแสดง บันเทิงต่างๆ ให้กับงานในราชสำนักที่พระราชวังแวร์ซายส์ ละครตลกเรื่องอื่นๆ อีก เช่น Monsieur de Pourceugnac (1669) La Comtesse d'Escarbagnas ในปี (1671) Les Fourberies de Scapin (1671) Les Amants magnifiques (1670) Le Bourgeois Gentilhomme (1671) โมลลิแยร์ได้เขียนร่วมกับ Corneille เรื่อง Psyché และละคร สุขนานุกรมที่เราไม่ควรลืมอีก 2 เรื่อง ในบั้นปลายของชีวิตของโมลลิแยร์คือเรื่อง Les Femmes savantes (1672) และเรื่อง Le Malade imaginaire (1673).

หลายคนอาจจะเข้าใจผิดเกี่ยวกับการทำงานเขียนบทละครของโมลลิแยร์ คนส่วนใหญ่คิดว่าราชาละครสุขนานุกรมผู้นี้มีเวลามากมายในการเขียนบทละครอย่างสงบในห้องทำงานที่สะดวกสบายเหมือนกับนักเขียนบทละครโศกนาฏกรรมที่ยิ่งใหญ่ในสมัยนั้น คือกอร์เนอล์ (Corneille) และราซีน (Racine) ซึ่งไม่เคยมีปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับเรื่องเงินทอง โมลลิแยร์นั้นตรงกันข้าม นอกจากเขียนบทละครแล้ว เขาต้องรับผิดชอบงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน เช่น ต้องรับบทตัวละครสำคัญของเรื่อง กำกับการแสดง เป็นผู้จัดการทุกเรื่องของคณะละครตั้งแต่การบริหาร การแบ่งรายได้ การเลือกเสื้อผ้าของผู้แสดง การคิดกำหนดรายการการแสดง ต้องพยายามคิดค้นแสดงเรื่องใหม่ๆ บ่อยครั้งต้องเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เพื่อรับงานตามพระราชประสงค์ เช่น การจัดทำ Les Comédie-ballets (ละครสุขนานุกรมบัลเลต์ประกอบดนตรีการขับร้องและการเต้นรำ) ถวาย ตลอดจนการจัดเตรียมการแสดงเพื่อความบันเทิงอื่นๆ ที่พระราชวังแวร์ซายส์ บางครั้งต้องต้อนรับบรรดาขุนนางใหญ่ๆ ที่มาดูละครของเขา โมลลิแยร์ต้องดูแลเรื่องการจัดฉาก ต้องติดต่อกับนักประพันธ์เพลง นักดนตรี นักเต้นรำ ที่จะเตรียมใช้ประกอบการแสดงของเขา ฉะนั้นเขาจึงต้องทำงานตลอดทั้งวัน จนถึงตอนกลางคืนหลังจากเลิกการแสดง เขาจึงจะมีโอกาสปลีกตัวลงมือเขียนบทละครได้ไม่กี่ชั่วโมงต่อคืน แต่ก็น่ามหัศจรรย์ที่โมลลิแยร์สามารถเขียนบทละครได้มากมายและล้วนเป็นงานชิ้นโบว์แดง เขาเองเป็นผู้รักชีวิตที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ แทนที่จะเกิดความเหน็ดเหนื่อยหรือท้อแท้ กลับกลายเป็นแรงบันดาลใจและแรงกระตุ้นให้เขามีกำลังและสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ตลอดเวลา

ความเศร้าและความทุกข์ใจที่สูญเสียบุตรชายหลังจากเกิดไม่นานประกอบกับ

โมลลิแยร์มีชีวิตที่เหน็ดเหนื่อยและมีเรื่องให้วิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา มีส่วนทำลายสุขภาพ และทำให้โมลลิแยร์เสียชีวิตก่อนวันอันควร เขาป่วยเป็นโรคปอดและโรคหัวใจอยู่นานหลายปี ตั้งแต่ราวปี 1667 และในที่สุด เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1673 แพทย์จะเรียกได้ว่า โมลลิแยร์เสียชีวิตบนเวทีละคร ขณะที่กำลังแสดงรอบที่ 4 ของเรื่อง *Le Malade imaginaire* เขาล้มลงบนทกลางเวที และถูกนำกลับบ้านแต่อีก 1 ชั่วโมงต่อมาเขาก็สิ้นใจ ปรากฏว่าทางศาสนาได้ปฏิเสธที่จะประกอบพิธีศพตามแบบชาวคริสต์ให้โมลลิแยร์ เนื่องจากเขาเคยเขียนบทละครเรื่อง *Tartuffe* (ตารตุฟ) ที่มีจุดประสงค์จะล้อเลียนเสียดสีพวกเคร่งศาสนาอย่างรุนแรงว่าเป็นพวกหน้าไหว้หลังหลอกสับปลับ พวกพระจึงไม่ยินยอมให้ฝังศพของโมลลิแยร์ในสุสานของวัด Saint-Eustache ที่ปารีส จนภรรยาหม้ายของโมลลิแยร์ต้องขอเข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เพื่อทูลขอพระเมตตา

ในที่สุดจึงสามารถทำศพของโมลลิแยร์ไปฝังในสุสานได้ในตอนกลางคืน โดยไม่มีการประกอบพิธีทางศาสนาแต่อย่างใด มีเพียงพระ 3 คนเท่านั้นที่นำศพไปฝัง

ต่อมาภรรยาหม้ายของโมลลิแยร์ได้แต่งงานใหม่กับนักแสดงในคณะละครชื่อ Guérin และคณะละครนี้ก็เข้าร่วมเข้ากับคณะละครของ Marais โดยไม่ได้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ดังเดิม จนถึงวันที่ 18 สิงหาคม 1680 พวกนักแสดงทั้งหมดจึงได้รวมเข้ากับคณะ Les Grands Comédiens ซึ่งต่อมาก็ได้กลายเป็น La Comédie Française ซึ่งยังมีการจัดแสดงละครเป็นประจำจนทุกวันนี้

สรุป

งานของโมลลิแยร์อาจแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้.-

1. ละครตลกแบบจำเວดเรียกว่า Les farces เช่น

- Les Précieuses ridicules (1659)
- Le Médecin malgré lui (1666)
- George Dandin (1668)
- Les Fourberies de Scapin (1671)

2. ละครตลกที่ประกอบด้วยฉากวิจิตรตระการตา มีบทสนทนามีดนตรี การขับร้อง การเดินรำประกอบ เรียกว่า Les Comédies-ballets หรือ Les divertissements royaux เช่น

- Les Fâcheux (1661)

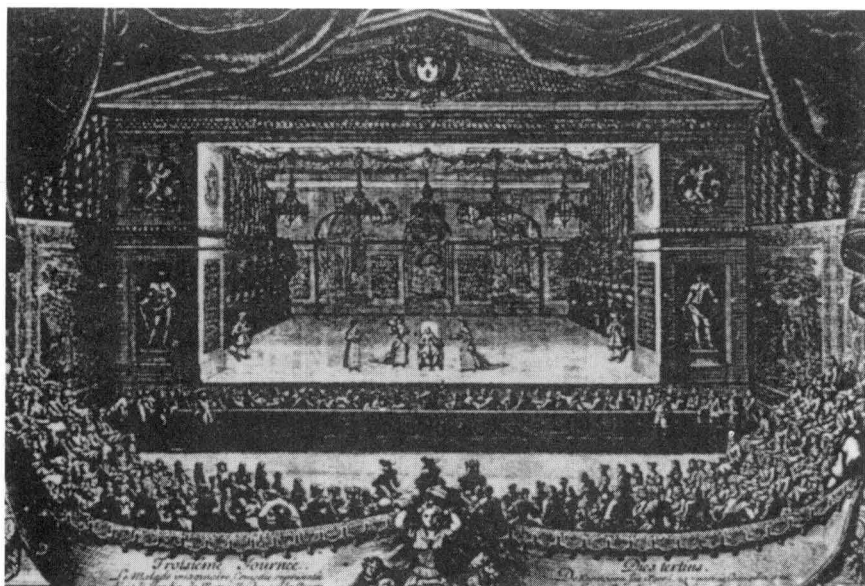
- Monsieur de Pourceaugnac (1669)
- Le Bourgeois gentilhomme (1670)
- Le Malade Imaginaire (1673)

3. ละครตลกเสียดสีสังคมและพฤติกรรมของคนในสมัยนั้น เรียกว่า La Comédie de mœurs หรือบางทีเรียกว่า Les grandes comédies เช่น

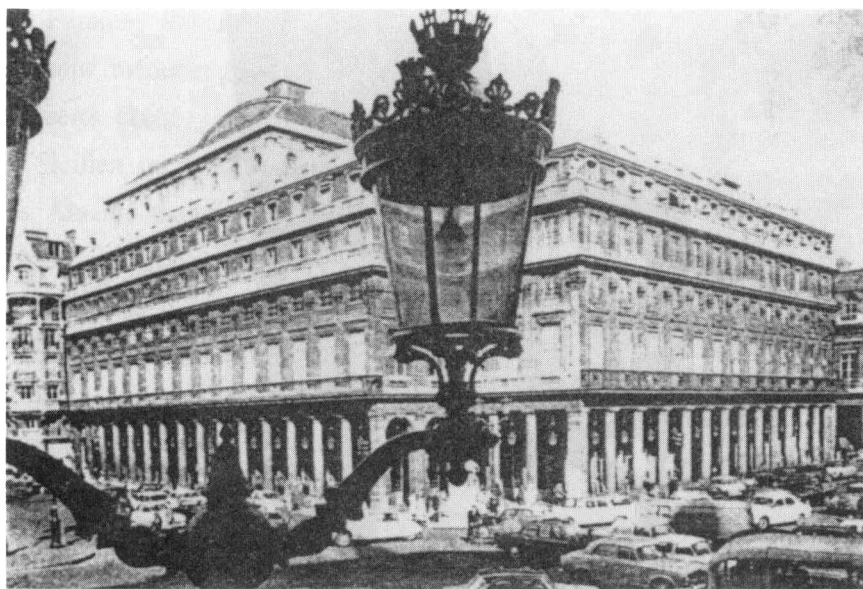
- L'Ecole des femmes (1666)
- Dom Juan (1665)
- Le Misanthrope (1666)
- Tartuffe ou L'Imposteur (1664)

มุขตลกในบทละครของโมลิเอร์ มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น การแสดงตลกด้วยท่าทาง การใช้ไม้กระบองไล่ตี การเป่าปาก การทำหน้าทำตาล้อเลียน การใช้คำพูดตลก การพูดซ้ำๆ ซากๆ การพูดขัดคอ รวมทั้งตลกที่เกิดจากสถานการณ์ เช่น การเข้าใจผิด การปลอมตัว การซ่อนตัวหรือการแอบฟังของตัวละคร รวมทั้งการป้องกันปากพูดกับผู้อื่น แม้ว่าโมลิเอร์จะเสียชีวิตไปนานแล้ว แต่บทละครของโมลิเอร์บางเรื่องยังมีการนำมาจัดแสดงอยู่เป็นประจำตามโรงละครต่างๆ ในประเทศฝรั่งเศสจนทุกวันนี้ นอกจากนี้นางของเขายังได้รับการแปลเป็นภาษาต่างประเทศ หลายภาษา รวมทั้งภาษาไทย เรื่องหมอลำเป็นซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดัดแปลงมาจากเรื่อง Le Médecin malgré lui อิทธิพลของโมลิเอร์มีผลต่อนักเขียนรุ่นหลัง เช่น Dufresny, Regnard และ le Sage ที่พยายามเลียนรูปแบบและวิธีเขียนของโมลิเอร์

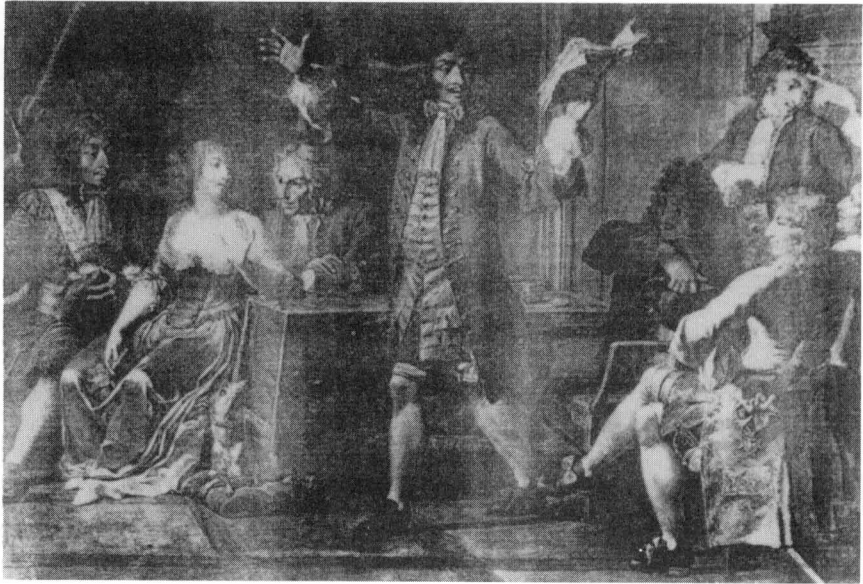
การเสียชีวิตอย่างกะทันหันบนเวทีของโมลิเอร์กลายเป็นตำนานและสัญลักษณ์ของความกล้าหาญอดทนในอาชีพ โดยเฉพาะนักแสดงละครเพราะเขาเป็นผู้ที่ยืนหยัดในอาชีพที่เขารักได้จนวินาทีสุดท้ายของชีวิต

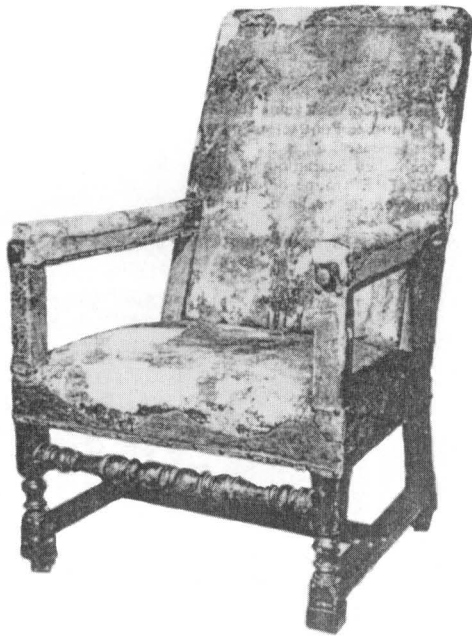
การแสดงเรื่อง MALADE IMAGINAIRE ในปี ค.ศ. 1676 ที่พระราชวังแวร์ซายส์

โรงละคร La Comedie-Francaise กรุงปารีสในปัจจุบัน

โมติแยร์กำลังอ่านบทละครเรื่อง *Le Tartuffe* ที่สโมสรมอง Ninon de Lenclos (1616-1706)

เก้าอี้ที่โมติแยร์เคยใช้นั่งในการแสดงละครซึ่งใช้ต่อมาจนถึงปี ค.ศ. 1880

ผลงานสำคัญๆ โอลีแยมี่ดังนี้

Les Précieuses ridicules (1659)
Le Médecin malgré lui (1666)
George Dandin (1668)
Les Fourberies de Scapin (1671)
Monsieur de Pourceaugnac (1669)
Le Bourgeois gentilhomme (1670)
Le Malade Imaginaire (1673)
L'Impromptu de Versailles (1663)
L'Ecole des femmes (1662)
Dom Juan (1665)
Les Misanthrope (1666)
Tartuffe ou L'Imposteur (1664)
L'Etourdi (1655)
Dom Garcie de Navarre (1661)
Amphitryon (1668)
L'Avare (1668)
Les Femmes Savantes (1672)
L'Amour médecin (1665)
Mélicerte (1666)
Le Sicilien ou L'Amour peintre (1667)
Les Amants magnifiques (1669)
Psyché (1671)
La Comtesse d'Escarbagnas (1671)
L'Ecole des maris (1661)
La Jalousie du Barbouille (entre 1645-1658)
Le Médecin volant (1659)
Le Docteur amoureux (1658)
Sgannarelle (1660)
La Princess d'Elide (1664)
Le Dépit amoureux (1656)
Les Fâcheux (1661)

บรรณานุกรม

- CHEVAILLIER, J. R., AUDIAT, P. et AUMEUNIER, E. 1963. **Les Nouveaux Textes fran cais.** (classe de Troisieme). Paris : Hachette.
- DOUCEY, Bruno... [et al] 1953. **Littérature 2.** (Textes et methodes). Paris : Hatier.
- JASINSKI, R. 1969. **Molière-Connaisance des Lettres.** Paris : Hatier.
- NONY, Danièle et ANDRE, Alain. 1987. **Littérature fran caise.** (Histoire et anthologie). Paris : Hatier.
- PALMERO, J. et DENUX, R. 1964. **Poète et Prosateurs.** Paris : Sudel.
- PANDOLF, Vito. 1964. **Histoire du théâtre.** Turin : Marabout université.
- PIGNARRE, Robert. 1971. **Histoire du théâtre.** Que sais-je?. Paris : Presses Universitaire de France.
- POIRIER, René. 1956. **100 Grandes figures françaises.** Paris : Librarie Grund.
- ROUSSELOT, Manuela et LIGNY, Cecile de. 1992. **La Littérature française.** (auteur, oeuvres, genres et mouvements). Paris : Nathan.